

موانعی دارند اظهار نمایند و حالا که تشریف آوردند چرا بمجلس نیامدند .
 رئیس - پیغام داده ایم که تشریف بیاورند نمیدانم چرا نیامدند .
افتخار الواعظین - بنده بالصراحه عرض میکنم که مجلس شورای ملی بقدر خردلی حق ندارد در امورات کابینه مداخله نماید آقای رئیس الوزراء همین شده اند وظیفه خودشان است که بمیل خودشان هر کسی را قابل میدانستند و با مسلك ایشان موافقت دارد انتخاب نموده کابینه را بمجلس معرفی نمایند و بنده ابدأ تصویب نمیکنم که یک هیئتی از طرف مجلس برود خدمت آقای نایب السلطنه و بگویند که کابینه چرا تشکیل نشده است و چرا وزراء معرفی نمیشوند و اگر هم آقای رئیس الوزراء چنانچه گفته شد موانعی دارند وظیفه مجلس این است که ایشان را بخواهد که موانع را بگویند و مجلس شورای ملی رفع آن موانع را بکند وظیفه مجلس را فقط این عرایض را که عرض کردم میدانم و از طرف خودم عرض میکنم که این مملکت طاقت ندارد با این ترتیبات که یک هیئتی میگردد و کابینه وزرا نداریم خوب است رئیس الوزراء ما هر چه زودتر کابینه را تشکیل و معرفی نمایند .
 رئیس - رأی میگیریم در اینکه هیئتی که همین شده بودند بروند و تأکید کنند که هر چه زودتر کابینه تشکیل شود هر کس باین پیشنهاد آقای اسد الله میرزا موافقت دارد قیام نماید (با کثرت تصویب شد) (اسامی هیئت را آقای میرزا ابراهیم خان از قرار ذیل قرائت نمودند) .

آقای مؤمن الملک - آقای اسد الله میرزا - آقای ذکاء الملک - آقای نواب - آقای نوری - آقای شیخ ابراهیم رئیس - دستور آتیه مذاکره در خصوص طبع روزنامه رسمی مجلس مذاکره در خصوص چرم سازی و صابو سازی قرائت لایحه آقایان علماء نجف اشرف در خصوص انتخاب علماء .

ارباب کیخسرو - بنده عرض میکنم یک قانونی در خصوص ترتیب کمیسیونها در هشت ماه قبل پیشنهاد کرده ام و بکمیسیون رفته و برگشته است و در این مدت جز دستور گذاشته نشده خوب است جزء دستور جلسه آتیه منظور شود .

وحید الملک - دو فقره لایحه از طرف وزیر علوم راجع بوزارت معارف خیلی لازم است جزء دستور شود .

کاشف - حالا نمیشود در جلسه آتیه رأی بگیرند اگر مجلس تصویب نمود جزء دستور شود .

دکتر علیخان بعضی تلگرافات هم هست اگر صلاح است خوانده شود .

رئیس - در جلسه آتیه خوانده میشود .

فوری - در خصوص تلگرافات بنده عرض دارم در باب فرش جوهری که در مجلس مذاکره شد و قرار شد یک مجلسی از تجار مرکز و اشخاصیکه با اطلاعند تشکیل شد قرار داد آن خصوص بدهند الان تلگرافی رسیده است که فرشهای جوهری را در گمرک نگاه داشته اند نمیگذارند از سرحد بگذرد در صورتیکه هم چه قرار داده نشده عقیده بنده این است که از طرف مجلس اعلان شود که هنوز

قراری در این باب داده نشده و این قذف برداشته شود .

(مجلس مقارن فریب ختم گردید)

جلسه ۱۱۸

صورت مشروح روز شنبه نهم شهر رجب الهمر رجب ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و ربع قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد

رئیس - تقاضا میکنم عرایض بنده را در حال قیام اصفا فرمایند (عموم حضار قیام نمودند)

رئیس - صانع ناگواری که دیشب اتفاق افتاده تمام مملکت ایران تمام ملت اسلام را سوگوار و عزادار کرده است در حقیقت بدبختیهای متواتره که دچار این مملکت شده این دیگر فوق تمام آنها است مجلس شورای ملی که نماینده قاطبه این ملت است البته اولی باین است که از جانب تمام این ملت اظهار عزاداری و سوگواری خودش را نماید بنابراین این تکلیف مجلس شورای ملی [آقایان از مجلس شورای ملی بحال عزاداری و سکوت خارج شدند .

[در این موقع مجلس بمناسبت فوت سید عبدالله مجتهد بهجانی بحال حزن و سوگواری ختم شد .]

جلسه ۱۱۹

صورت مشروح روز سه شنبه

۱۲ شهر رجب الهمر رجب ۱۳۲۸

قبل از تشکیل مجلس از طرف هیئت رئیسه اخطار شد که قبلا جلسه خصوصی منعقد خواهد شد

آقا شیخ علی - ابدأ نباید جلسه خصوصی بشود باید مجلس علناً تشکیل شده و مذاکرات علنی باشد .

لسان الحکماء - مطابق قانون اساسی رئیس حق دارد هر موقعی را که لازم می داند مجلس خصوصی تشکیل بدهد .

آقا شیخ علی - ابدأ لازم نیست جلسه خصوصی تشکیل شود مطابق نظامنامه داخلی رفتار نمی شود قانون اساسی نقض می شود حجة الاسلام ما را می کشند ابدأ ملاحظه دیانت و نمی شود و اقدام در دستگیری قاتل او نمی نمایند بنده عرض میکنم تا قاتل دستگیر نشده مجلس نباید بهیچوجه داخل مذاکره بشود (خواستند از مجلس خارج شوند آقای حاجی آقا ایشان را مراجعت دادند - شاهزاده اسد الله میرزا تشریف آورده اظهار کردند لازم می دانید ده دقیقه جلسه خصوصی منعقد شود یا خیر ؟ گفتند اگر لازم است بعد از مجلس علنی بشود در این موقع آقای ذکاء الملک تشریف آورده دو ساعت و یک ربع قبل از ظهر مجلس در تحت ریاست ایشان تشکیل شد .

(معاضد الملک صورت مجلس روز پنجشنبه ۷ و شنبه ۹ را قرائت نمود)

رئیس - در باب صورت مجلس ملاحظه هست؟ (اظهاری نشده رئیس صورت را امضاء نمود)

آقای سید حسین اردبیلی - اخطار قانون اساسی دارم [اصل ۳۴ قانون اساسی را قرائت نمود] رئیس مجلس میتواند بر حسب لزوم شخصاً یا

بخواهد ده نفر از اجزای مجلس یا وزیر اجلاس مجرمانه بدون حضور روزنامه نویس و تماشاچی یا انجمن مجرمانه مرکب از عده منتخبین از اعضای مجلس تشکیل بدهد که سایر اعضای مجلس حق حضور نداشته باشند لیکن نتیجه مذاکرات انجمن مجرمانه وقتی مجری تواند شد که در مجلس مجرمانه با حضور سه ربع از منتخبین مطرح مذاکره شده با کثرت آراء قبول شود اگر مطالب و مذاکرات انجمن مجرمانه قبول نشد در مجلس عنوان نخواهد شد و مسکوت عنه خواهد ماند) مقصود از خواندن این اصل از قانون اساسی این است که بعضی از آقایان محترم از فرط تأثری که دارند با کمال حرارت مانع از تشکیل جلسه خصوصی میشوند و اظهاراتی مینمایند که خیلی جالب تأثر است در صورتیکه بموجب این اصل از قانون اساسی رئیس مجلس حق دارد هر موقعی لازم بداند جلسه خصوصی تشکیل بدهد و امروز هم شاید یک مسئله مهمی بوده است که در واقع صحیح بوده است همان طوری که رئیس مجلس صلاح دانستند در مجلس مجرمانه مذاکره شود این نکته راهمه ماها باید بدانیتم که در یک اتفاقی که افتاده است همه ماها بقدری متأثر شده ایم که فوق آن متصور نیست و البته وظیفه اسلامیت و دیانت و ملیت ما این است که متأثر شده باشیم اما هر یک از ماها نباید از حدود معینه خود و از حیثیت اخلاقی تجاوز کرده باشیم و برای اینکه به مردم نشان بدهیم که حرارت ما فوق حرارت سایرین است اظهاراتی نکنیم که به حیثیت مجلس برخورد کرده در خارج چنین معلوم میشود که قانون اساسی نقض شده است این است که بنده خیلی افسوس میخورم از این اتفاقی که حالا واقع شد .

رئیس - بنده از انعقاد جلسه خصوصی صرف نظر کردم خواهش میکنم که آقایان در این خصوص دیگر فرمایشی نفرمایند .

حاجی آقا - بلی اولاً باید این معنی را ملتفت باشیم که اینطور که اظهار کردند که نقض قانون اساسی شده کسی نقض قانون اساسی را نکرده که فرمایش آقای رئیس عمل نشود فقط در تقدیم و تاخیرش صحبت بود که اول مجلس خصوصی باشد و بعد عمومی یا اول عمومی باشد و بعد خصوصی مذاکره در همین بود والا در اصل مجلس خصوصی حرفی نبود و حرارتی هم که واقع شد در واقع خارج از موضوع بود دیگر آنکه در باب دستور بنده گمان میکنم این دستوریکه بجهت مجلس امروز قرار داده اند که داخل مذاکره آن بشویم امروز هیچ کدام متقاضی نباشد که داخل مذاکره آن بشویم و چون و کلا حق دارند دستور مجلس را تغییر بدهند عرض می کنم این دستوری که برای امروز تعیین شده یعنی بحث در طرح راجع بروزنامه رسمی مجلس و امتیاز صابون سازی هیچ کدام متقاضی نیست که دستور امروز ما باشد . بجهت این که این حوادث ناگواری که متعاقباً اتفاق افتاده خصوصاً این حادثه اخیری بدیهی است که عموم ماها و ملت ایران را عزادار کرده و تمام ماها امروز یک مقصد و حید فریدی داریم که اگر آن مقصد ما در خارج

بدست بیاید. خیلی اسباب امیدواری های زیاد خواهد بود آن بدست آمدن این شخص جانی است که در این موقع در مملکت این آخو بر برپا کرده است بنده گمان میکنم فیراز بحث در این مورد و تعقیب کردن و خواستن از دولت اگر چه هنوز وزراء معرفی نشده و بنده نیم مسئول کیست دستگیری و مجازات مرتکبین اینکار را مجلس نباید مذاکره دیگری بنماید . بجهت این که مانمانده این ملتیم و امروز می بینیم احساسات این ملت را که غیر از این از نمایندگان خودشان چیزی نمیخواهند و نمی دانند که نمایندگان آنها تعقیب نمایندگان شخص جانی را که این وقته ناگهانی را واقع ساخت و این افتقادات را در این مملکت فراهم آورد و واقعا تمام راهپوت و متعجب نمود اردولت بخوانیم و بواسطه این که او را دستگیر نموده مجازات بدهند و بمالام شن بدیم که یک هیئت هست که اگر یک نفر بطور رسمی (تروریست) اعدام می نماید می تواند او را بکشد و مجازات بدهد و من تصور میکنم اگر این چنین دستوری در این وقت همچو مجلسی صادر شود ما دیگر نتوانیم از اطاق پارلمان خارج شویم و جو لای خودمان بگردیم که ما رده ام از برای شما کار بدیم باید ملاحظه احساسات عمومی را کرد که امروز چه راه مو کلیم ما از ما میخواهند موضوع ما را فرار داد .

رسیده است چرا در مجلس خوانده نمی شود و چرا در اجرای آن مسامحه دارند لازم است عرض کنم بنده که یکی از نمایندگان ملت هستم ابتدا يك همچو حکمی ندیده ام و اگر ندیده بودم البته آنچه وظیفه نمایندگان و اسلامیت من بود عمل میکردم و حالا هم که ندیده ام آنرا ارائه بدهند به بینیم و عمل کنیم .

رئیس - در خصوص اینکه مجلس شورای ملی مطالبه کند که مرتکبین این جنایت معلوم شود البته می دانید که مجلس شورای ملی غفلت نکرده و گمان میکنم که باین تکلیف هم عمل کرده و آقایان خودشان مسبقا در همان روزیکه این حادثه در شهب واقع شد يك هیئت فرستاده شد خدمت آقای نایب السلطنه و مطالبه کردند که هر چه زودترین امر باین معلوم شود ولی همه میدانند که این کار کار کابینه است مجلس شورای ملی نمیتواند داخل این کار بشود صحیح است نمایندگان فرد فرد حق دارند که حتی الامکان در اصلاح مفاسد امور این مملکت به روشند لکن موجب فواید مشروطیت و فواید اساسی مملکت ما و فواید اساسی تمام عالم یک رصیفه است که بر عهده مجلس است و یک وظیفه ایست که بر عهده کابینه است مجلس همانطوریکه ذکر شد باید تعقیب کند و مطالبه کند که هر چه زودتر اینکار را انجام بدهند و الا اینکاری نیست که از دست مجلس بر آید و تصور می کنم این دستوری که امروز میفرمایند خوب نیست در چند روز قبل تقریباً قبل از هیئت رئیسه معین شده است حالا اگر مجلس باین دستور راضی نیست اختیار دارد که تغییر بدهد ولی در ضمن این دستور بعضی چیزهای مهم هست که لازم است از قبیل لایحه آقایان نجف که خالی از اهمیت نیست و خود آقایان نمایندگان تمجیل داشتند که خوانده شود و بواسطه اینکه طبع و توزیع نشده بود یا اینکه خاطر آقایان مسبقا نبود و میخواهند تبادل افکار نمایند تا بحال در دستور نهاده است و اینکه میفرمایند ما از اینجا نباید خارج شویم تا قاتل بدست آید این چه طور امکان دارد بجهت اینکه اینکار تحقیق لازم دارد تحقیق لازم دارد وقت لازم دارد راست است که ما مصیبت زده هستیم و مصیبت زده توهمات بیجا می کند ولی يك قدری هم باید تامل کرد واقعا آیا ممکن است ما اینجا بنشینیم تا این امر معلوم شود و قاتل دستگیر نمایند یا خیر و گمان می کنم چنین چیزی ممکن نیست و از فرادهم که می شنویم و اظهار می گرداند اداره نظمی کمال جدوجهد را دارد که قاتل را دستگیر نمایند هیئت وزراء هم مشغولند تشکیل میدهند از فرادهم که اطلاع پیدا کردم امروز عصر یا فردا معین خواهد شد تصور می کنم غیر از اینکه صبر کنیم تا کابینه تشکیل شود چاره دیگری نداریم.

آقایان - در يك همچو موافقی لازم است که نمایندگان ملت با دل اسبیان حاضر و کمال سکون بدون هیچ مانع مانع از این مسئله هستیم و لایحه در این باب مخالفی نیست تا ایضا رعایت محال و موافق شود و تمام موافق هستند باین جهت بنده عرض میکنم باید جدا حواست که رفع غمخواران هیجانی که در اینجا وسار نقاط شده است رفع بشود و این جانی پیدا شود هر چند که فوه مجریه ما امروز معلوم نیست چه کار میکنند از روی که رئیس الوزراء معین شدند و مجلس آمدند و قول دادند که در ظرف بیست و چهار ساعت الی ۴۶ ساعت کابینه خود را معرفی کنند تا اینکه از آنها سؤال و استیضاح کنیم که این چه واقعه است و چرا باید اینطور بشود متاسفانه کابینه نداریم همین طوریکه امروز اظهار شد این دستور بیکه برای امروز معین شده در واقع يك دستور مضحکی است که در این موقع هیچ يك از آنها نمیتوانیم شروع بکنیم و تصور نمی کنم در صورتیکه اساس مترزل است بتوانیم در فروعات آن رای بدیم از این جهت تقاضا میکنم دستور امروزه مجلس تغییر داده شود و ما از اینجا بیرون برویم تا مقاصد ما بدست آمده جانی و مرتکب این کار گرفته شود دیگر اینکه يك کاغذی از هیئت اتحادیه اصناف رسیده است و بعضی از آقایان و کلام شاید رسیده باشد و در آنجا بعضی چیزها مینویسند که خیلی اسباب هیجان خاطر بنده شده مینویسند که اینکار از يك مرکزی شده است در صورتیکه ما هیچ نمایانم که يك همچو مرکزی در کجا است و اگر میدانستیم لابد اعلام می کردیم دیگر اینکه در آنجا مینویسد حکمی از علمای نجف

کاشف - در يك همچو موافقی لازم است که نمایندگان ملت با دل اسبیان حاضر و کمال سکون بدون هیچ مانع مانع از این مسئله هستیم و لایحه در این باب مخالفی نیست تا ایضا رعایت محال و موافق شود و تمام موافق هستند باین جهت بنده عرض میکنم باید جدا حواست که رفع غمخواران هیجانی که در اینجا وسار نقاط شده است رفع بشود و این جانی پیدا شود هر چند که فوه مجریه ما امروز معلوم نیست چه کار میکنند از روی که رئیس الوزراء معین شدند و مجلس آمدند و قول دادند که در ظرف بیست و چهار ساعت الی ۴۶ ساعت کابینه خود را معرفی کنند تا اینکه از آنها سؤال و استیضاح کنیم که این چه واقعه است و چرا باید اینطور بشود متاسفانه کابینه نداریم همین طوریکه امروز اظهار شد این دستور بیکه برای امروز معین شده در واقع يك دستور مضحکی است که در این موقع هیچ يك از آنها نمیتوانیم شروع بکنیم و تصور نمی کنم در صورتیکه اساس مترزل است بتوانیم در فروعات آن رای بدیم از این جهت تقاضا میکنم دستور امروزه مجلس تغییر داده شود و ما از اینجا بیرون برویم تا مقاصد ما بدست آمده جانی و مرتکب این کار گرفته شود دیگر اینکه يك کاغذی از هیئت اتحادیه اصناف رسیده است و بعضی از آقایان و کلام شاید رسیده باشد و در آنجا بعضی چیزها مینویسند که خیلی اسباب هیجان خاطر بنده شده مینویسند که اینکار از يك مرکزی شده است در صورتیکه ما هیچ نمایانم که يك همچو مرکزی در کجا است و اگر میدانستیم لابد اعلام می کردیم دیگر اینکه در آنجا مینویسد حکمی از علمای نجف

حاجی سید ابراهیم - معاون شریک در مسئولیت است و بدست هم اطلاع دارم که در این خصوص اقدامات شده است ولی برای اینکه مردم بدانند که ما مشغول هستیم و جدوجهد در این باب داریم خوب است معاون وزارت داخله را بخوانیم که در مجلس رسمی از امر مؤاخذ و سخت گیری شود تا اینکه مردم بدانند شب و روز مشغولیم و واقعا تعقیب میکنیم که قاتل پیدا شود

آقایان - در يك همچو موافقی لازم است که نمایندگان ملت با دل اسبیان حاضر و کمال سکون بدون هیچ مانع مانع از این مسئله هستیم و لایحه در این باب مخالفی نیست تا ایضا رعایت محال و موافق شود و تمام موافق هستند باین جهت بنده عرض میکنم باید جدا حواست که رفع غمخواران هیجانی که در اینجا وسار نقاط شده است رفع بشود و این جانی پیدا شود هر چند که فوه مجریه ما امروز معلوم نیست چه کار میکنند از روی که رئیس الوزراء معین شدند و مجلس آمدند و قول دادند که در ظرف بیست و چهار ساعت الی ۴۶ ساعت کابینه خود را معرفی کنند تا اینکه از آنها سؤال و استیضاح کنیم که این چه واقعه است و چرا باید اینطور بشود متاسفانه کابینه نداریم همین طوریکه امروز اظهار شد این دستور بیکه برای امروز معین شده در واقع يك دستور مضحکی است که در این موقع هیچ يك از آنها نمیتوانیم شروع بکنیم و تصور نمی کنم در صورتیکه اساس مترزل است بتوانیم در فروعات آن رای بدیم از این جهت تقاضا میکنم دستور امروزه مجلس تغییر داده شود و ما از اینجا بیرون برویم تا مقاصد ما بدست آمده جانی و مرتکب این کار گرفته شود دیگر اینکه يك کاغذی از هیئت اتحادیه اصناف رسیده است و بعضی از آقایان و کلام شاید رسیده باشد و در آنجا بعضی چیزها مینویسند که خیلی اسباب هیجان خاطر بنده شده مینویسند که اینکار از يك مرکزی شده است در صورتیکه ما هیچ نمایانم که يك همچو مرکزی در کجا است و اگر میدانستیم لابد اعلام می کردیم دیگر اینکه در آنجا مینویسد حکمی از علمای نجف

و ساده این دو کلمه را عرض کنم بنده امروز خواندن طرح روز نامه رسمی یا امتیاز نامه چرم سازی و صابون سازی را مضر میدانم و مادامی که قاتل حجة الاسلام آقای آقا سید عبدالله پیدا نشده و کابینه معین نشده است گمان می کنم حرام است بهر کاری شروع کرد و این هیجان عمومی و تعطیل اصناف را بنده خیلی اهمیت می دهم و هر کس این هیجان عمومی را مهم نداند باین اطلاع است یا اینکه خان است در هر صورت بمقیده بنده تا کابینه تشکیل نشود و قاتل پیدا نشود دستوری برای مجلس لازم نیست

حاجی سید ابراهیم - اینکه فرمودید تا کابینه معین نشود از کسی توقع کار نداریم تصور می کنم وزارتخانه ها معاون دارند علاوه بر این پیدا کردن قاتل کار ظمیه است و چرن در این موقع مردم هیچن دارند خوب است مجلس معاون وزارت داخله و رئیس نظمی را بطلبند که تعهد پیدا کردن مرتکب و متشاء این ساد را بنمایند و این اینقدر اهمیت ندارد که منتظر تشکیل کابینه شویم تشکیل کابینه لازم است برای اصلاح امورات کلی ملاحظه مستشارها یا ترتیب فسون وغیره

رئیس - اینکه عرض کردم باید منتظر تشکیل کابینه باشیم برای این بود که تعاقب از فائزین بشود و اینک می فرمایند رئیس نظمی باید اینجاست و تعهد شود که در حالا نسبت معین قاتل را پیدا بکنند اگر چه این کار بزرگی است ولی شما نمی دانید در مجلس رسمی مسابقه فائزین رئیس نظمی حق ندارد وارد مجلس شود علاوه بر این خود آقای نایب السلطنه او را بر احضار کردند و تعهد کرد که حتی الامکان سعی کند و هر چه زودتر مرتکب این کار را بر آید اما باید دینش عرص کرد باید دینش معین شود برای این بود که جلو گیری از هیجان عمومی سایر نقاط بشود

حاجی سید ابراهیم - معاون شریک در مسئولیت است و بدست هم اطلاع دارم که در این خصوص اقدامات شده است ولی برای اینکه مردم بدانند که ما مشغول هستیم و جدوجهد در این باب داریم خوب است معاون وزارت داخله را بخوانیم که در مجلس رسمی از امر مؤاخذ و سخت گیری شود تا اینکه مردم بدانند شب و روز مشغولیم و واقعا تعقیب میکنیم که قاتل پیدا شود

آقایان - در يك همچو موافقی لازم است که نمایندگان ملت با دل اسبیان حاضر و کمال سکون بدون هیچ مانع مانع از این مسئله هستیم و لایحه در این باب مخالفی نیست تا ایضا رعایت محال و موافق شود و تمام موافق هستند باین جهت بنده عرض میکنم باید جدا حواست که رفع غمخواران هیجانی که در اینجا وسار نقاط شده است رفع بشود و این جانی پیدا شود هر چند که فوه مجریه ما امروز معلوم نیست چه کار میکنند از روی که رئیس الوزراء معین شدند و مجلس آمدند و قول دادند که در ظرف بیست و چهار ساعت الی ۴۶ ساعت کابینه خود را معرفی کنند تا اینکه از آنها سؤال و استیضاح کنیم که این چه واقعه است و چرا باید اینطور بشود متاسفانه کابینه نداریم همین طوریکه امروز اظهار شد این دستور بیکه برای امروز معین شده در واقع يك دستور مضحکی است که در این موقع هیچ يك از آنها نمیتوانیم شروع بکنیم و تصور نمی کنم در صورتیکه اساس مترزل است بتوانیم در فروعات آن رای بدیم از این جهت تقاضا میکنم دستور امروزه مجلس تغییر داده شود و ما از اینجا بیرون برویم تا مقاصد ما بدست آمده جانی و مرتکب این کار گرفته شود دیگر اینکه يك کاغذی از هیئت اتحادیه اصناف رسیده است و بعضی از آقایان و کلام شاید رسیده باشد و در آنجا بعضی چیزها مینویسند که خیلی اسباب هیجان خاطر بنده شده مینویسند که اینکار از يك مرکزی شده است در صورتیکه ما هیچ نمایانم که يك همچو مرکزی در کجا است و اگر میدانستیم لابد اعلام می کردیم دیگر اینکه در آنجا مینویسد حکمی از علمای نجف

آقایان - در يك همچو موافقی لازم است که نمایندگان ملت با دل اسبیان حاضر و کمال سکون بدون هیچ مانع مانع از این مسئله هستیم و لایحه در این باب مخالفی نیست تا ایضا رعایت محال و موافق شود و تمام موافق هستند باین جهت بنده عرض میکنم باید جدا حواست که رفع غمخواران هیجانی که در اینجا وسار نقاط شده است رفع بشود و این جانی پیدا شود هر چند که فوه مجریه ما امروز معلوم نیست چه کار میکنند از روی که رئیس الوزراء معین شدند و مجلس آمدند و قول دادند که در ظرف بیست و چهار ساعت الی ۴۶ ساعت کابینه خود را معرفی کنند تا اینکه از آنها سؤال و استیضاح کنیم که این چه واقعه است و چرا باید اینطور بشود متاسفانه کابینه نداریم همین طوریکه امروز اظهار شد این دستور بیکه برای امروز معین شده در واقع يك دستور مضحکی است که در این موقع هیچ يك از آنها نمیتوانیم شروع بکنیم و تصور نمی کنم در صورتیکه اساس مترزل است بتوانیم در فروعات آن رای بدیم از این جهت تقاضا میکنم دستور امروزه مجلس تغییر داده شود و ما از اینجا بیرون برویم تا مقاصد ما بدست آمده جانی و مرتکب این کار گرفته شود دیگر اینکه يك کاغذی از هیئت اتحادیه اصناف رسیده است و بعضی از آقایان و کلام شاید رسیده باشد و در آنجا بعضی چیزها مینویسند که خیلی اسباب هیجان خاطر بنده شده مینویسند که اینکار از يك مرکزی شده است در صورتیکه ما هیچ نمایانم که يك همچو مرکزی در کجا است و اگر میدانستیم لابد اعلام می کردیم دیگر اینکه در آنجا مینویسد حکمی از علمای نجف

رئیس - بسیار خوب. **شیانی** - بنده لازم میدانم خیلی مختصر

که از این حادثه متأسف و متعجب نباشد ولی در هر صورت ولو کلفت و زحمت هم باشد باید حواس خودمان را مصروف این کنیم که مذاکره هائی را که نتیجه نخواهد داشت بگذاریم و افلا از آن دستوری که آقای رئیس فرمودند بیکری را بگذاریم .

میرزا مرتضی قلیخان - امروز اول روزی است که بنده می بینم که مجلس داخل يك مطلبی شده است که ابتدا مخالفی نیست تا اینکه رعایت موافق و مخالف بشود باین جهت مجبورم دو کلمه عرض کنم که در يك مسئله بنده مخالفم و آن این است که بدبختانه می بینم از این مطلب باین مهمی داریم سوء استفاده میکنیم مثل اینکه نظرم هست وقتیکه برای معمد علی میرزا بمب انداختند متصل حمله به مجلس می آوردند که چرا بمب انداز را پیدا نمیکنند هر چه مجلس فریاد میزد که این تکلیف مجلس نیست که در این باب اقدام نماید ثمری نمیکرد حالا هم همانطور است صحیح است باید سعی کرد که قاتل پیدا شود ولی این بیانات عظم این مطلبی را که واقع شده صدمه بزرگی است بر اسلام و االم اسلامیت زالموت کرده و تصور میکنم هیچ انسانی در هیچ نقطه نباشد که این مطلب را بشنود و متأثر نشود از میان میبرد البته تأثر ما هم بقدری است که فوق آن متصور نیست ولی بمقیده بنده در يك مطلبی که امروز باید داخل شویم اینست که تا دید کنیم از تشکیل کابینه چنانچه در روز پنجشنبه عرض کردم و اگر در آنروز آقایان همراهی می کردند و سرریما کابینه تشکیل میشد هیچ این واقعه ناگوار اتفاق نیافتاد و اگر کابینه تشکیل شود بنده مطمئن دارم که هزاران از اینگونه وقایع اتفاق خواهد افتاد و اینکه گفته شد معاون وزارت داخله را بخوانیم بنده عرض می کنم ما می توانیم با معاون طرف مذاکره شویم بجهت اینکه معاون وقتی می تواند طرف سؤال یا استیضاح شود که وزیر به مجلس معرفی شده باشد و آنوقت اگر وزیر نمی تواند بیاید معاون را نایب خودش فرار داده می فرستد به مجلس جواب بگوید پس عقیده بنده اینست که داخل هیچ مذاکره نشویم مگر اینکه جد کنیم کابینه تشکیل شود و اینهم خاطر آقایان مسبقا باشد اینکه مجلس استعفاى آن کابینه را قبول کرد بواسطه عدم فعالیت آن بود بدبختانه می بینم عدم فعالیت این کابینه جدید بیشتر بلکه خیلی شدید تر ظاهر می شود بواسطه اینکه رئیس الوزراء می باید اینجا و میگوید کابینه را تا بیست و چهار ساعت تشکیل می کنم و حالا بیست ساعت می گذرد و هنوز تشکیل نشده در صورتی که ممکن بود لااقل دو نفر یا سه نفر را معین کرده باشند بجهت اینکه لازم نیست این کابینه مثل زنجیر بکند معین شود پس باز تجدید می کنم عرض خودم را که مجلس امروز داخل هیچ مطلبی نشود مگر اینکه تمجیل کند در تشکیل کابینه و همان طوریکه گفته شد یا رئیس الوزراء را بخوانیم که باید اینجا جواب بدهد که چرا کابینه را تا بحال تشکیل نکرده است یا يك هیئتى برون خدمت رئیس الوزراء وجد نمایند تا کابینه تشکیل شود .

رئیس - اینکه عرض کردم باید منتظر تشکیل کابینه باشیم برای این بود که تعاقب از فائزین بشود و اینک می فرمایند رئیس نظمی باید اینجاست و تعهد شود که در حالا نسبت معین قاتل را پیدا بکنند اگر چه این کار بزرگی است ولی شما نمی دانید در مجلس رسمی مسابقه فائزین رئیس نظمی حق ندارد وارد مجلس شود علاوه بر این خود آقای نایب السلطنه او را بر احضار کردند و تعهد کرد که حتی الامکان سعی کند و هر چه زودتر مرتکب این کار را بر آید اما باید دینش عرص کرد باید دینش معین شود برای این بود که جلو گیری از هیجان عمومی سایر نقاط بشود

حاجی سید ابراهیم - معاون شریک در مسئولیت است و بدست هم اطلاع دارم که در این خصوص اقدامات شده است ولی برای اینکه مردم بدانند که ما مشغول هستیم و جدوجهد در این باب داریم خوب است معاون وزارت داخله را بخوانیم که در مجلس رسمی از امر مؤاخذ و سخت گیری شود تا اینکه مردم بدانند شب و روز مشغولیم و واقعا تعقیب میکنیم که قاتل پیدا شود

آقایان - در يك همچو موافقی لازم است که نمایندگان ملت با دل اسبیان حاضر و کمال سکون بدون هیچ مانع مانع از این مسئله هستیم و لایحه در این باب مخالفی نیست تا ایضا رعایت محال و موافق شود و تمام موافق هستند باین جهت بنده عرض میکنم باید جدا حواست که رفع غمخواران هیجانی که در اینجا وسار نقاط شده است رفع بشود و این جانی پیدا شود هر چند که فوه مجریه ما امروز معلوم نیست چه کار میکنند از روی که رئیس الوزراء معین شدند و مجلس آمدند و قول دادند که در ظرف بیست و چهار ساعت الی ۴۶ ساعت کابینه خود را معرفی کنند تا اینکه از آنها سؤال و استیضاح کنیم که این چه واقعه است و چرا باید اینطور بشود متاسفانه کابینه نداریم همین طوریکه امروز اظهار شد این دستور بیکه برای امروز معین شده در واقع يك دستور مضحکی است که در این موقع هیچ يك از آنها نمیتوانیم شروع بکنیم و تصور نمی کنم در صورتیکه اساس مترزل است بتوانیم در فروعات آن رای بدیم از این جهت تقاضا میکنم دستور امروزه مجلس تغییر داده شود و ما از اینجا بیرون برویم تا مقاصد ما بدست آمده جانی و مرتکب این کار گرفته شود دیگر اینکه يك کاغذی از هیئت اتحادیه اصناف رسیده است و بعضی از آقایان و کلام شاید رسیده باشد و در آنجا بعضی چیزها مینویسند که خیلی اسباب هیجان خاطر بنده شده مینویسند که اینکار از يك مرکزی شده است در صورتیکه ما هیچ نمایانم که يك همچو مرکزی در کجا است و اگر میدانستیم لابد اعلام می کردیم دیگر اینکه در آنجا مینویسد حکمی از علمای نجف

آقایان - در يك همچو موافقی لازم است که نمایندگان ملت با دل اسبیان حاضر و کمال سکون بدون هیچ مانع مانع از این مسئله هستیم و لایحه در این باب مخالفی نیست تا ایضا رعایت محال و موافق شود و تمام موافق هستند باین جهت بنده عرض میکنم باید جدا حواست که رفع غمخواران هیجانی که در اینجا وسار نقاط شده است رفع بشود و این جانی پیدا شود هر چند که فوه مجریه ما امروز معلوم نیست چه کار میکنند از روی که رئیس الوزراء معین شدند و مجلس آمدند و قول دادند که در ظرف بیست و چهار ساعت الی ۴۶ ساعت کابینه خود را معرفی کنند تا اینکه از آنها سؤال و استیضاح کنیم که این چه واقعه است و چرا باید اینطور بشود متاسفانه کابینه نداریم همین طوریکه امروز اظهار شد این دستور بیکه برای امروز معین شده در واقع يك دستور مضحکی است که در این موقع هیچ يك از آنها نمیتوانیم شروع بکنیم و تصور نمی کنم در صورتیکه اساس مترزل است بتوانیم در فروعات آن رای بدیم از این جهت تقاضا میکنم دستور امروزه مجلس تغییر داده شود و ما از اینجا بیرون برویم تا مقاصد ما بدست آمده جانی و مرتکب این کار گرفته شود دیگر اینکه يك کاغذی از هیئت اتحادیه اصناف رسیده است و بعضی از آقایان و کلام شاید رسیده باشد و در آنجا بعضی چیزها مینویسند که خیلی اسباب هیجان خاطر بنده شده مینویسند که اینکار از يك مرکزی شده است در صورتیکه ما هیچ نمایانم که يك همچو مرکزی در کجا است و اگر میدانستیم لابد اعلام می کردیم دیگر اینکه در آنجا مینویسد حکمی از علمای نجف

رئیس - در خصوص تشکیل کابینه عرض کردم از فراریکه من اطلاع پیدا کرده ام تشکیل

شده است بجهت اینکه بنده عرض کردم به رئیس - الوزراء که کابینه نان تشکیل شده است یا خیر گفتند تا عصر یا فردا صبح بجلس می آیم برای معرفی بنده فردا روز عید است روز مجلس رسمی هم نیست و تا پس فردا صبح پنجشنبه هم بیش از ۱۲ ساعت وقت نیست باین جهت بنظر بنده همچو میرسد چندان ضرری نخواهد داشت که همان صبح پنجشنبه که جلسه رسمی داریم کابینه بیایند و معرفی شوند دیگر آن که می خواستم عرض کنم بهیچوجه سزاوار نیست که نسبت تسامح به آقای رئیس الوزراء داده شود تشکیل کابینه بواسطه اینکه آن اشخاصی که داخل بوده اند در این مسئله می دانند آقای رئیس الوزراء چقدر در زحمت و مشقت بوده اند در این تشکیل کابینه بدیهی است تشکیل کابینه دوطرف دارد بیکری این انتخاب آقای رئیس الوزراء است اشخاصی را که با خودشان هم مسلک باشد بیکری قبول آنها است قبول آنها هم شرط است و این دوسه روزه بعضی هاتبول نمی کردند باین جهت تأخیر در تشکیل کابینه شد حالا هم اگر آقایان صلاح نمی دانند داخل در مذاکره دستور مجلس شویم يك نظر صحیحی است بواسطه اینکه هم عزاداریم هم حواسمان پریشان است بنده تصور می کنم که مذاکره بیش از این لزومی ندارد اگر نمی خواهید مشغول مذاکره شویم پس مجلس را ختم می کنیم مشغول عزاداری میشویم مجلس ترجم و تفسیر داری هم متعقد است بعضی از آقایان باید بروند آنجا .

حاجی عزالمالك - پیشنهاد بنده را بخوانید و اینکه فرمودید ما طرف نداریم بنده تقاضا می کنم آنروز که آقای رئیس الوزراء آمدند اینجا معرفی شدند ما طرف پیدا کردیم ادارات هم مشغول کارند باید ایشان را خواست و سختی کرد که در کمال جد مشغول پیدا کردن قاتلین باشند .

(در این موقع آقایان میرزا ابراهیم خان پیشنهادی از طرف آقای بهجت بمضمون ذیل قرائت کردند) اینجانب پیشنهاد میکنم چون هنوز هیئت وزراء بجلس معرفی نشده اند و این واقعه ناگوار بزرگترین حادثه ایست که استقلال مملکت را تهدید می کند مجلس بتوسط رئیس الوزراء قاتل و مرتکب را از نظمی بخوانند .

نیز پیشنهاد آقای حاج عزالمالك را که ذیلا مندرج است قرائت نمود .

چون شهادت مرحوم حجة الاسلام بهبهانی بزرگترین مصائبی است که بکافه ملت اسلام وارد آمده و خاطر عموم علمای نجف مشوش است بنده پیشنهاد میکنم که تلگرافی بمضمون ذیل بجهت اسلام بخاره شود (گفته شد تلگراف قرائت شود)

رئیس - بهین مضمون تلگرافی شده است حالا اگر میخواهید مجدداً تلگراف شود .

متمین السلطنه - بنده چون مخالفی در آن خصوص نیست تا اینکه رعایت مخالف و موافق شود با اینکه موافق میتوانم چند کلمه بطور اختصار عرض کنم که خواندن دستور بهیچوجه مناسب نیست باوضع امروزه باستانهای آفسمتی که راجع است بروحانین که آن را لازم میدانم خوانده شود لکن مع التأسف می بینم بیکری از بزرگترین اشخاص آن هیئت که نمایندگان در نظر داشتند تهیه شده بواسطه همین سوء اتفاق که نسبت باین بکنفر واقع شده مناسب میدانم که اسامی آن چهار نفر دیگر اعلام شود و آنها را دعوت

کند از فراریکه من اطلاع پیدا کرده ام تشکیل

کند از فراریکه من اطلاع پیدا کرده ام تشکیل

کنیم بهترین است که قولا هر چه سعی داریم در پیدا کردن قاتل بنمائیم و بمقیده بنده هر قدر مذاکره هم در این خصوص بنمائیم علاوه بر اینکه نتیجه نخواهد داشت بهیچوجه رفع سوء تفاهات را ممکن نیست بنماید مگر اینکه قاتلین پیدا شوند پس بنده عرض میکنم اگر واقعا امروزه دولتی است و متصدیان اموری هست که استقلال این مملکت و بقای این اساس و مجلس مقدس را میخواهند باید نخواستند و شروع بهیچ کاری ننمایند و امروزه کار خودشان را منحصر بدانند باین که سعی و کوشش نمایند در اینکه تلرا پیدا نمایند و مادامی که قاتل پیدا نشده بهیچوجه نه این مذاکرات نتیجه خواهد داشت و نه برائت ذمه برای کسی پیدا خواهد شد

رئیس - صورت تلگرافی است که بجهت اسلام نجف مغایره شده قرائت میشود (آقا میرزا ابراهیم خان مواد تلگراف را قرائت نمود)

رئیس - بیکری از نمایندگان پیشنهادی نموده اند که ظاهراً ضرورت نداشته باشد معذک برای استحضار خاطر آقایان خوانده میشود (آقا میرزا ابراهیم خان پیشنهاد ذیل را قرائت نمود)

(بنده پیشنهاد میکنم رئیس شخصاً از طرف مجلس شورای ملی حضور آقای نایب السلطنه مشرف شده و جدا تشکیل کابینه را بخوانند (وکیل التجار)

وکیل التجار - بنده لازم میدانم شرح این مسئله را تفکیک کنم تا بیک قدری اذهان درست متوجه شود این مسئله که موضوع با اهمیت دارد یعنی دوطرف دارد که از یک طرفی بانگیری مختلط و مربوط است و از طرف دیگر جد است از یک طرف شخصیت دارد و اهمیت آن شخصی است که این حرکت و اتفاق سوء واقع شده است نسبت بیک شخص بزرگی مثل مرحوم آقای آقا سید عبدالله که قی الواقع مؤسس اساس مشروطیت بوده اند و بنده هر قدر بخوانم تفسیر کنم شرح بدمم که مقام و شخصیت ایشان چقدر اهمیت داشته و در مقابل این عدل شنیع که نسبت بایشان واقع شده چقدر بیمتنی ویند بوده است نمی توانم جز اینکه عرض کنم باندازه که مقام و شخصیت این شخص بزرگ اهمیت داشته است بهمان اندازه این رفتار نسبت بایشان بد و بی معنی بوده است ولی يك اهمیت دیگری بنده می دهم باین مسئله که آن اهمیت را وقتی میکناریم در مقابل اهمیت شخصی ایشان می بینم آن اهمیت را میبوشاند یعنی بالاتر است و آن اهمیت را بنده اهمیت بلتیکی و سیاسی مملکت میدانم که اگر ملاحظه وقت و موقع را بنمائیم که در چه موقعی این اتفاق سوء واقع شده می بینیم این شخص که مرتکب این کار شده نه تنها دشمن شخص و مشروطیت بوده بلکه دشمن استقلال مملکت هم بوده است و موقع را يك موقعی پیدا کرده است که این ملت نجیب که واقعا نجیب هستند و نجابت خودشان را ظاهر کردند و ملاحظه وقت را نکرده حرارت و شدت خود را ظاهر نمودند و نگذاشتند مقصود را که حامل این کار داشته است حاصل نماید و نتیجه بگیرد و تشکر می کنیم از هیئت ملت که خوب جلو گیری کردند از آن خیالهایی که بعضی ها برای خودشان پیش بینی کردند و اگر از حال متعارفی تجاوز کرده بودند و يك حرکت فوق العاده از آنها پیدا میشد

کند از فراریکه من اطلاع پیدا کرده ام تشکیل

کند از فراریکه من اطلاع پیدا کرده ام تشکیل

کند از فراریکه من اطلاع پیدا کرده ام تشکیل

آنوقت میدیدید که چه صدمات بزرگی وارد میآید و دچار چه نوع محظوراتی میشدیم پس بنده آن اهمیت را خیلی بالاتر میدانم و اساساً عرض می کنم یک چیزی که اصل عملش دشمن استقلال مملکت است نه در ایران بلکه در هر مملکتی وقتی که یک همچو حرکتی واقع شد باید در مقابل او یک قوه قاهره جابر دولتی بایک اقدامات سختی جلو گیری نماید ولی بدبختانه می بینیم در یک موقتی این اتفاق واقع شده و این اقدام را کردند که هیچ قوه نداشتیم بجهت اینکه الان بنجروز است که از این اتفاق گذشته است و ما نمیدانیم چه بگوئیم و از کی سؤال کنیم که در این باب چه اقدامی کرده ایدومی کنید بجهت اینکه اساساً این یک حرکتی است که خودش مضر بحال مملکت است و عرض کردم آن کسی که اینکار را کرده دشمن استقلال مملکت بوده است و نمیدانیم از کی باید خواست که جلو گیری از این حرکات نماید تا دیگر تکرار نشود آیا ما میخواهیم آدم تازه پیدا کنیم کسی را نداریم که انتخاب نماییم ولی چون گفته شد دیگر تکرار نمیکند و امیدوارم که تاپس فردا یا پسین فردا کابینه وزراء تشکیل شده و بمجلس معرفی شود ولی میدانم که اگر یک ماه هم بگذرد و کابینه تشکیل نشود از خارج اشخاص پیدا نخواهند شد یا از همین اشخاص این مملکت هستند باید پیدا کرد و انتخاب نمود و اساساً میخواهم متوجه کنم خاطر آقایان را که یک قدری بهتر چشم باز کنند و به بینند چه شده است بنده که خیلی خیلی متعجبم و هر قدر فکر می کنم می بینم که در یک سال و هفت ماه قبل از این یک عده که یکی از آنها در تبریز و یکی در کیلان و یکی در یاریس و یکی در اصفهان بوده است یک چیزی آنها را طوری پیکرشته و متفق نمود که با آن قوای استبدادی که همه میدانیم در پیش داشتند و با آن زحمات فوق العاده که در تحصیل اطلاع از هم دیگر داشتند که اصلاً راه مغایره مسدود بود و بتوسط ناصد های نامعلوم یا اشخاصی که کسی آنها را نمیشناخت از هم دیگر مطلع میشدند با آن حال و با آن زحمت و موانع فوق العاده که داشتند با یک اتفاق فوق العاده کردند آنچه را که کردند و دیدند که برداشتند آن مانعی را که گمان می کردیم فوق هر چیزی باشد و میدانم چه سبب شده و چه مانعی رو داده که همان عده با اینکه امروز در طهران سینه اشند و تمام در یک مرکز جمع هستند از هم متفرق شده اند و بنده بهمان آقایانی که مؤسس این کار بوده اند و آن اتفاق و اتحاد را کردند امروز در اینجا (محل نطق) با آواز بلند خطاب می کنم که ای آقایان چه چیز امروز سبب شد که از هم متفرق شدید چه شد آن اتفاق و اتحادی که در ۱۷ یا ۱۸ ماه قبل از این با آن بعد مسافت با هم داشتید کجا رفت آن همت وطن خواهی شما که با آن اتحاد فوق العاده هر اقدامی را خواستید کردید و هیچکس نمی تواند شك کند که دست از جان و مال و همه چیز خود برداشتید تا آنکه قوه استبداد را از بین برداشته مقاصد خود را بدست آوردید و امروز بکلی مدعوش افتاده و ساکت نشستاید من گمان میکنم

که همه ما را یک پریشانی حواس یابک بیهوشی فرا گرفته است که واقعا نمی دانیم بانمی خواهیم بدانیم چه باید کرد و چه خواهد شد می فرمائید لایحه خوانده شود بنده عرض می کنم که یکی از ارکان آن لایحه رفته است یعنی یکی از آن ۲۰ نفر را آن طوریکه می دانید شهید کرده اند باید اولاً عرض او معین شود تا اینکه مداخل آن لایحه شویم با این حال بنده خطاب میکنم بهمان آقایانی که با آن حرارت فوق العاده کردند آنچه را که کردند و حالا بیک جان مدعوش افتاده اند و تمام آقایان نمایندگان محترم که بخود بیائید و یک قدری نگاه بکنید به بینید آیا با این اوضاع حالیه ما اینجا بنشینیم لایحه بخوانیم و حرف بزیم نتیجه چه خواهد شد بعقیده بنده باید اول سرداران و بزرگان این ملت و فاتحین و آقایان را که لازم است مداخله داشته باشند جمع کنیم در یک جا بنشینیم ببینیم تکلیف چیست و یک ترتیبی برای خودمان بدیم بعد فکر چیزهای دیگر باشیم ببینید از چنین موقعی ده روز است می گذرد و یک کابینه نمی توانیم تشکیل بدیم چرانی توانیم اشخاص نداریم که داریم بنده تصور میکنم که یک چیزی امروز داخل این مملکت شده است که اعضای مملکت را این طور از هم جدا و متفرق کرده است و آن جز نفاق است و امروز چنانچه عرض کردم یک اتفاق و اتحاد فوق العاده لازم است که مملکت را در طریق مستقیمی نگهدارد که بتواند مشی کند اگر چه بنده در حقیقت دراز نفسی کردم ولی بازم لازم می دانم عرض کنم بان آقایان که همان طوریکه با هم متفق بودید با اتفاق و اتحاد خودتان باقی باشید و از هم متفرق نشوید و اساس عیب اینکار را پیدا کنید که آن چیزیکه آنروز شما را متحد کرده بود چه بود و آن چیزیکه امروز سبب تفرقه شما شده است چیست و آن عیب را از بین بردارند والا بی خجالت عرض می کنم که با این وضع نمی شود کار کرد .

لواء الدوله - شما دست اجنبی را ببرید همه با هم متحدند .

افتخار الواعظین - بنده عرض می کنم در مجلس آمدن و بعضی مذاکرات رسمی کردن و بعضی مذاکرات را مستور کردن و ساکت نشستن چه صورت دارد و در خارج بنده می شنوم که همدمان اصفهان عراق استر آباد تعطیل کرده اند و اولاً باید فهمید که این خبرها راست است یا دروغ اگر دروغ است منشاء حدوث این دروغها را در میان مردم بدانیم کیست که این قسم دروغها را در میان مردم انتشار میدهد و اذهان و قلوب مردم را مشوب مینماید و اگر راست است باید بفهمیم چرا تعطیل کرده اند یا بامر کی بوده است و چه میخواهند و در این مرکز هم که تعطیل نموده اند برای چیست اگر برای شهادت حضرت آیه الله بهبهانی است که بنده گمان نمیکنم در تمام روی زمین از عوالم اسلامیت کسی باشد که از وقوع این حادثه متأثر و منحصر نباشد و حتی الامکان بر فرد فرد مسلمانها واجب است بلکه میخواهم عرض کنم لژریاض بومیه آنها است که سعی کنند قاتل را پیدا نمایند و اذهان عامه را از این تزلزل خارج نمایند و اگر برای این واقعه نیست برای چیست چه میکنند و چه میخواهند مجلس شورای ملی امروز در ادای کدام وظیفه

خودش فی الجمله مسامحه کرده است که اذهان مردم نسبت به کلا و نسبت بمجلس شورای ملی مشوش و مضطرب شده است والا این تعطیل برای چیست در صورتیکه از برای احترام تعزیت از طرف مجلس امری نشده است که تعطیل نمایند و بنده بر حسب تکلیف خودم لازم میدانم عرض کنم فرد فرد و کلاه اول وظیفه شان حفظ استقلال مملکت و پس از آن نگاهداری اساس مشروطیت و مجلس مقدس شورای ملی و امروز معرکین و مفسدین هستند که اساس مملکت شمارا متزلزل کرده میکنند و خواهند کرد پس بنده لازم میدانم که مجلس شورای ملی اول رفع مفسدین که نگران همچو روزی بودند و منتظرند یک کمتر مسامحه در مملکت شما واقع شود که آن را وسیله قرار بدهند از برای پیش بردن مقاصد و اغراض شخصیه خودشان و بردن این مملکت و بر مجلس است که هیچ اقدامی ننمایند مگر رفع و دفع مفسدین و مفسدین .

رئیس - در خصوص تعطیل ولایات گمان نمیکنم صحت داشته باشد و حالا آقای دبیر الملک حاضرند ممکن است در این خصوص توضیحات بدهند .

دبیر الملک - بموجب راپورت های رسمی تلگرافی در اغاب ولایات فاتحه گذاشته اند و بکروزم تعطیل کرده چنانچه تا بحال مرسوم بوده است که تا بحال برای فوت هر یک از آقایان و حجج اسلام این اقدام و تعطیل را میکردند غیر از این راپورت دیگری نرسیده است اما در باب اقدامات وزارت داخله گویا بر احدی پوشیده نباشد که با کمال جدیت مشغول هستیم و چندین راه هم پیدا کرده ایم که شاید انشاء الله بتوانیم قاتل را دستگیر نماییم اما این مسئله را نمیتوان اسباب یا محل ظنی از برای بی نظمی قرار داد بواسطه اینکه این اتفاقات در خیلی از ممالک و خیلی از شهر های متمدنی که قوه نظمی و ضبط آنها خیلی محکم است واقع میشود مثل اینکه در حضرت عبدالعظیم با آنکه خیلی مفتشین داشتند و از هر طرف مواظب بودند ناصر الدین شاه را کشتند این چیزها چیزی نیست که انسان این ها را دخالت در نظر کلیه مملکت بدهد یک چند نفر اشخاص لامذهبی که ندانسته اند چه میکنند یک چنین اسباب اضطرابی را فراهم آورده و این خرابی را برای مادرست کرده اند و امیدواریم که آنها هم بجزای خودشان برسند و فعلاً در نهایت جدیت مشغول کاریم .

رئیس - آقای حاجو آقای پیشنهادی کرده اند قرائت میشود .

[آقای میرزا ابراهیم خان قرائت نمود .]
بنده پیشنهاد میکنم همان طور که حضرت رئیس فرمودند خوب است مجلس را برای شرکت در عزاداری ختم نموده منتظر باشیم کابینه تشکیل شود

رئیس - هر کسی این پیشنهاد را تصویب میکند قیام نماید .
اغلب قیام نمودند .

[رئیس حرکت کرد و مجلس یک ساعت قبل از ظهر ختم گردید .]

جلسه ۱۳۰
صورت مشروح روز شنبه ۱۶ رجب
المرجب ۱۳۲۸
مجلس سه ساعت قبل از ظهر در تحت ریاست آقای ذکاء الملک تشکیل شد .